

**Зовнішнє незалежне оцінювання 2010 року з української мови і літератури.
Основна сесія № 2**

Номер і зміст завдання	Відповідність завдання програмі ЗНО 2010 року, підручникам і посібникам, затвердженим Міністерством освіти і науки України
Прочитайте текст і виконайте завдання 1–7.	
<p>(1) Стояла тиха травнева ніч у буянні зела й кипінні садів. (2) Шаленіли в лузі солов'ї, кумкали жаби, кричали горлиці. (3) І носила в ту не/ймовірну весняну молоду ніч із срібної криниці срібним цеберцем срібну воду зозуля і (...) її по землі. (4) Вилила добрий ківш і на Андрія. (5) Від/того прокинувся, та побрів під розчухнуту липу. (6) На душі було срібно й високо. (7) Дослухався тихої й радісної музики небес, удивлявся в ту не/звідану глибіню. (8) Від/нині знав, що там живе вічна й свята таїна.</p>	
<p>1. Замість пропуску в третьому реченні має бути слово</p> <p>А роздмухувала Б розпорошувала В розхлюпувала Г розводила</p>	<p>Лексика. Лексичне значення слова. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – С. 202–209.</p>
<p>2. Синонімом до слова «добрий» у четвертому реченні є</p> <p>А повний Б хороший В милий Г смачний</p>	<p>Лексика. Синоніми. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – С. 213–214.</p>
<p>3. Окремо в тексті пишеться сполука слів</p> <p>А не/ймовірну Б від/того В не/звідану Г від/нині</p>	<p>Орфографія. Правопис <i>не</i> з різними частинами мови. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Зодіак-ЕКО, 2007. С. 266–270.</p>
<p>4. Прикметником є вжите в тексті слово</p> <p>А зела Б садів</p>	<p>Морфологія. Прикметник як частина мови. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С. 182–184.</p>

<p>В свята Г таїна</p>	
<p>5. Безособовим є речення А четверте Б п'яте В шосте Г сьоме</p>	<p>Синтаксис. Безсполучникове складне речення. Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підруч. для 9 кл. – К.: Освіта, 2002. – С. 93–95..</p>
<p>6. Складнопідрядним є речення А третє Б четверте В шосте Г восьме</p>	<p>Синтаксис. Складнопідрядне речення, його будова. Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підруч. для 9 кл. – К.: Освіта, 2002. – С. 34–44..</p>
<p>7. Пунктуаційну помилку допущено в реченні А другому Б третьому В п'ятому Г восьмому</p>	<p>Синтаксис. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Зодіак-ЕКО, 2008. – С. 158–171.</p>
<p>8. Прочитайте фрагмент тексту. Було всього – і звад, і згод, І перша слава (1)Ж/жовтих (2)В/вод, І (3)К/корсуня звитяжний клич, І (4)Б/берестечка чорна ніч, І сонце Золотих (5)В/воріт – Всього було за плином літ. Малу літеру треба писати після цифри А 1 Б 2 В 3 Г 4 Д 5</p>	<p>Орфографія. Правопис великої літери. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С. 130.</p>

<p>9. Літеру и треба писати на місці обох пропусків у рядку А Пр..дніпровська залізниця, пр..вабливі ціни Б пр..зупинити виробництво, пр..чудовий зразок В пр..бічники реформ, пр..зирливе ставлення Г виконати пр..погано, подарунковий пр..мірник Д кадрове пр..значення, пр..звище секретаря</p>	<p>Орфографія. Правопис префіксів і суфіксів. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – С. 260–270.</p>
<p>10. До одного роду належать обидва іменники рядка А Сімферополь, Сибір Б рукопис, магістраль В ательє, маестро Г лібрето, колібрі Д тюль, Охтирка</p>	<p>Морфологія. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С. 134–137.</p>
<p>11. Подовження приголосного відбувається у формі орудного відмінка іменника А нежить Б гордість В кошеля Г подорож Д праматір</p>	<p>Орфографія. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. С. 182–189.</p>
<p>12. Правил написання слів іншомовного походження дотримано в рекламному оголошенні</p>	<p>Орфографія. Написання слів іншомовного походження. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – С. 190–196.</p>

Нікітський ботанічний сад

Нікітський ботанічний сад запрошує на щорічний бал хризантем, протягом якого буде обрана «Королева балу».

У спеціальному павільоні демонструються численні сорти та групи хризантем: від дрібноквіткових бордюрних до крупноквіткових високорослих.

Вартість квитка для дорослих – 12 грн.

Спробуйте новинки піци:

- «Домініканка» (з тунцем);
- «Марокко» (з копченою куркою);
- «Вегетаріанська» (з печерицями, маслинами та ором «Міцарела»);
- «Фірмова українська» (з беконом, маринованою телятиною та паніdorfами).

В

Аквапарк «ПЛЯЖ»

– перший у Львові комплекс, який пропонує собі спортивний та оздоровчий відпочинок.

Система безпеки аквапарку спеціально розроблена за допомогою комп'ютерного моделювання, усі атракціони сертифіковані, а басейни обладнані системами очистки води. Комплекс дивує різноманітністю атракціонів, адже в розважальній зоні – екстремальні гірки та найбільший у Західному регіоні басейн. Джакузі позбавить Вас втоми та наповнить морем позитивної енергії.

Г

Екскурсія в Соляні шахти (м. Солодар, Донецької обл.)

Подорож починається коротким інструктуванням із техніки безпеки. Маршрут – 700 метрів, спуск здійснюється ліфтом.

Екскурсія проходить оздобленими галереями копальні. Ви відвідаєте соляне футбольне поле, підземні лабіринти, концертну залу, побачите оригінальні фігури тномів, соляну пальму та багато іншого.

Пройдіть комфортабельними мікроавтобусами на 18 місць.

Д

Національний дендрологічний парк «Софіївка»

в Умані є шедевром світового паркового мистецтва.

Запрошуємо на екскурсії парком, у якому алилися воедино мальовничі красивиці, численні водоспади та фонтани, кам'яні гроти, античні скульптури. Ви побачите Англійський парк, Долину гігантів, грот Венери, храм Фетіди. Лише тут Ви можете пограшити до царства Аїда та пропливти на човні підземною рікою.

13. Граматичну помилку допущено в рядку

А яскравіші декорації

Б краща інсценізація

В найвиразніший монолог

Г якнайкраща постановка

Д щонайсучасне трактування

Морфологія. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми).

Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С. 194–197.

14. Не можна замінити дієприслівниковий зворот підрядним

Морфологія. Дієприслівниковий зворот.

<p>обставинним у реченні</p> <p>А Вийшовши з густого соснового лісу, ми побачили велике поле маків.</p> <p>Б Євген Черниш сидів на траві оддалік, спершись підборіддям на руки.</p> <p>В Квіти згортали пелюстки, відчуваючи наближення нічної прохолоди.</p> <p>Г Почувши про приїзд театру мініатюр, учні зібралися в актовому залі.</p> <p>Д Працюючи в сучасних лабораторіях, потрібно мати глибокі знання.</p>	<p>Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Зодіак-ЕКО, 2007. – С. 112–118.</p>
<p>15. Правильною є форма займенника в словосполученні</p> <p>А спілкуватися з їми</p> <p>Б на тім березі ріки</p> <p>В з твого району</p> <p>Г до наших батьків</p> <p>Д всім підприємцям</p>	<p>Морфологія. Особливості відмінювання займенників.</p> <p>Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С. 252–270.</p>
<p>16. Прочитайте речення.</p> <p>Коли переконаєт(1)ся, що все йде за його сценарієм, малює(2)ний жайвір починає пові(3)ти, ніби на невидимій ниточ(4)ці, піднімається в т(5)мяну височину.</p> <p>М'який знак треба писати на місці всіх цифр, окрім</p> <p>А 1</p> <p>Б 2</p> <p>В 3</p> <p>Г 4</p> <p>Д 5</p>	<p>Орфографія. Правила вживання м'якого знака</p> <p>Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – С. 171–174.</p>
<p>17. Форму наказового способу має дієслово в словосполученні</p> <p>А терміново подаймо звіт</p> <p>Б терміново подають звіт</p> <p>В терміново подаємо звіт</p>	<p>Морфологія. Способи дієслова. Творення форм умовного та наказового способів дієслів</p> <p>Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Зодіак-ЕКО, 2007. – С. 112–118.</p>

<p>Г терміново подати звіт Д треба терміново подати звіт</p>	
<p>18. Неправильно вжито прийменник у реченні А Пожежа спалахнула через недотримання елементарних норм безпеки. Б Уважно прочитайте інформацію про розмір ввізного мита. В Один з енергоблоків електростанції зупинили на вимогу екологів. Г Школярі знову мають вимушені канікули із-за лютих морозів. Д У нашій школі вже кілька років поспіль працює дебатний клуб.</p>	<p>Морфологія. . Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 7 кл. – К.: Зодіак-ЕКО, 2007. – С. 234–239.</p>
<p>19. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка А любисток, футляр, життєдайний Б м'якість, щиросердий, співають В вуджений, людина, роз'єднання Г щебетання, мільярд, хвилястий Д заощаджений, з'ясування, явір</p>	<p>Фонетика. Позначення звуків мовлення на письмі Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. С. 134–137.</p>
<p>20. Розділові знаки при передачі чужої мови правильно вжито в реченні А Один мудрець вдало підмітив: Чим більше пізнаєш людей, тим більше починаєш любити тварин. Б Павло Тичина сказав про Сковороду «Великий наш філософ щедрю залишив нам спадщину по собі: обсягом широку, змістовністю глибоку і щодо світогляду свого – чисту та моральну». В «Ще б ми стільки прочитали, як ти, – докинула Василина і пояснила подрузі: – Взимку цілі ночі просиджує над книжками». Г Коли садили капусту, господарка хапалася за голову – «Дай же, Боже, час</p>	<p>Синтаксис. Речення з прямою мовою. Біляев О. М. та ін. Українська мова. – К.: Афон, 2004. – С. 106–107.</p>

<p>добрий! Щоб моя капуста приймалась і в головки складалась, щоб із кореня була корениста, а із листу голосиста!»</p> <p>Д «А в нашій учительській роботі треба, щоб минули роки й десятиліття, поки стане людиною той, хто несміливо переступив поріг школи і вивів на папері олівцем перші палички та кружечки, написав перше слово», думав учитель.</p>	
<p>21. Граматично правильна відповідь на запитання «Котра година?»</p> <p>А дванадцять тридцять</p> <p>Б половина дев'ятої</p> <p>В десять хвилин першої</p> <p>Г без двадцяти десять</p> <p>Д за п'ять одинадцята</p>	<p>Морфологія. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання.</p> <p>Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С 243–245.</p>
<p>22. Складнопідрядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення «Спадала безмісячна ніч...» обрати</p> <p>А якось журливо ставало на душі.</p> <p>Б неначе занурюючи все в темряву.</p> <p>В однак на ганку ще точилася розмова.</p> <p>Г так що все птаство затихло.</p> <p>Д насувався лячний присмерк.</p>	<p>Синтаксис. Складнопідрядне речення, його будова.</p> <p>Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підруч. для 9 кл. – К.: Освіта, 2002. – С. 34–44..</p>
<p>23. Звук [Г] треба вимовляти в обох словах рядка</p> <p>А об..рунтувати, во..зальний</p> <p>Б за..ратований, нама..атися</p> <p>В ..удзичок, перемо..ти</p> <p>Г а..русовий, домо..тися</p> <p>Д по..ратися, ..атунок</p>	<p>Орфоєпія. Вимова приголосних звуків.</p> <p>Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. С. 148–150.</p>

24. З'ясуйте синтаксичну роль виділених слів (цифра позначає наступне слово).
 Мова (1)Гоголя – це своєрідний український (2)«говір» за мелодикою, синтаксисом, словником, тому важко рівнопотужно перекласти (3)Гоголя українською: втрачається (4)неповторний аромат українськості.
А іменна частина присудка
Б прямий додаток
В непрямий додаток
Г узгоджене означення
Д неузгоджене означення

Синтаксис. Просте двоскладне речення.
 Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Зодіак-ЕКО, 2008. – С. 76–130.

25. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділового знака на місці крапок.

Розділовий знак	Приклад
1 кома	А О ні ... Являйся, зіронько, мені хоч в сні.
2 двокрапка	Б Така терпка, така остання ... правда, закута в мармур майже римських строф.
3 тире	В Щасливиця ... я маю трохи неба і дві сосни в туманному вікні.
4 знак оклику	Г Я з тобою все життя поділю ... хліб і сіль і краплину щастя.
	Д Страшно впасти у кайдани, умирати в неволі, а ще гірше ... спати, спати і спати на волі.

Синтаксис. Розділові знаки в різних видах речень.
 Шелехова Г. Т., Остаф Я. І., Скуратівський Л. В. Рідна мова: Підруч. для 9 кл. – К.: Освіта, 2002. – С. 210–221.

26. З'ясуйте вид поданих простих речень.

Вид речення	Приклад
1 означено-особове	А Задзвонили у Констанці рано в усі дзвони.

Синтаксис. Типи односкладних речень.
 Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 8 кл. – К.: Зодіак-ЕКО, 2008. – С. 131–148.

2 неозначено-особове	Б Учи дітей не страшкою, а ласкою.
3 узагальнено-особове	В Із можливого в чудесне перекинуто мости.
4 безособове	Г Вечірнє сонце, дякую за день!
	Д Яка орда нам гідність потоптала?

27. Доберіть українські відповідники до іншомовних слів.

Іншомовне слово	Український відповідник
1 критерій	А чинник
2 фіаско	Б мірило
3 фактор	В учення
4 рецепт	Г припис
	Д провал

Лексика. Лексичні запозичення з інших мов.
Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С. 47–51.

**28. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).
Фрукти й овочі сьогодні містять (1)менше вітамінів і мінералів, (2)ніж містили (3)п'ятдесят (4)років тому.**

А іменник
Б числівник
В прислівник
Г сполучник
Д прийменник

Морфологія.
Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 6 кл. – К.: Педагогічна преса, 2006. – С. 126–128.

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і виконайте завдання 29–36.
«Мій іскрений друже»
(Життєва доля Івана Сошенка)

(1–5) У примарному сьайві білої ночі юнак змальовує грецьку статую. До нього підходить студент Академії мистецтв... Що було далі – відомо кожному зі шкільних хрестоматій, де за джерело інформації – повість Тараса

Шевченка «Художник». Опоеетизована, як це й буває з художніми творами, версія справжнього життєвого факту.

(6–15) А насправді до майбутнього благодійника Шевченка привели земляки, і

він нахилився поцілувати руку, і Сошенко сказав, що жодна людина не повинна так принижуватися. У свій 21 рік Шевченко навіть не здогадувався, що в ньому гряде геній – він дивився на світ із прірви зацькованості. Вдумуючись у цей епізод,

сповна осягаєш справедливість слів одного з Кобзаревих біографів Олександра Кониського: «Не можна вгадати, що б сталося з генієм нашого народу, коли б він не спізнався із Сошенком. Чи поталанила б йому доля яким іншим робом вибитися з темного льоху неволі та вийти в люди, чи може б, під густою корою Ширяєвських красок зав'яли б і засохли ті величезні дари духовні, якими природа наділила Тараса».

(16–19) Сошенко не лише організував викуп обдарованого юнака – він дав поштовх туго стиснутій пружині потенційних можливостей, що зробили Тараса Шевченка не простим художником і поетом, а силою, яка об'єднала український народ, не давши йому піти в небуття.

(20–27) З прірви приниженості не можна вихопитися без того, щоб не запаморочилася голова. Після викупу з кріпацтва Тарас зовсім змінився. Він часто їздив на

вечори, витрачав чимало грошей на гарне вбрання – на деякий час у нього вселився «світський біс». Немає Пророка без Предтечі, який готує йому путі насамперед

до самого себе, своєї місії. Чи здолав би Шевченко спокусу стати модною цяцькою аристократичних салонів, коли б не мав поряд людини, котра йому казала: «Тарасе, схаменися! Чого ти діла не робиш? Чого тебе нечистая носить по тих гостях?».

(28–35) Як же склалася доля того, до кого поет звертався в листах «Мій іскрений друже»? Народився Сошенко в Богуславі, навчався в дяка, потім у майстра-самоука. Платити за уроки не було чим, тому Іван відробляв їх як міг. За розпис монастирського іконостаса дістав стільки грошей, що навіть трохи землі вдалося прикупити... Але в холерну зиму 1832 року без копійки в

кишені (зібрані гроші віддав за викуп паспорта) Сошенко з обозами подався до Петербурга. Йому пощастило на добру душу: ровесник, панич із вигляду, насправді ж кріпак-кравець, не дав пропасти з голоду, допоміг улаштуватися в місті.

(36–42) Петербурзький період життя був найщасливішим. Бо коли через загострення сухот мусив повернутися до Батьківщини, доля ніби заповзялася покарати вдатного колись богомаза за прагнення до високого мистецтва. Якось, діставши замовлення на ікону, довго працював над нею, передаючи тонку гру світла, а єпископ віддав те переробити місцевому невігласові. Тяжко переживши образу, художник пообіцяв собі бідувати, але не догоджати смакам церковників, які й чути не хотіли про рафаелівських мадонн.

(43–49) 1846 року Іван Максимович став учителем малювання Немирівської гімназії. Однак патологічно жорстокий і цинічний директор заходився цькувати вчителя. Дістанеться, бува, Сошенко після уроків рідної домівки, аж тут посильний кличе його до начальства. І – тупцяй осінньою сльотою, бухикаючи від задавненої хвороби, щоб почути:

– Ви, Іване Максимовичу, художник, у Петербургах навчалися, то вмієте добре стругати олівці. Приготуйте мені два... га-га!

(50–56) Сошеник колега, базграючи ікони, стільки грошей наскладав, що власну майстерню відкрив. А Іванові не давала «халтурити» та сама сила, що колись погнала його до столиці: даний Богом талант. Хоч уже й розумів, що через злидні не реалізує себе: «Одна надія – на труд, а де взяти роботи? Думка, що буде попереду, жахає мене, і руки опускаються... Коли б ви знали, яка втіха для серця і яке привілля, утікши від світу, жити для мистецтва». Але таке було для нього недосяжним.

(57–59) 1861 року по «естафеті добра» до Петербурга було відправлено найталановитішого Сошенкового учня – Володимира Орловського, який згодом став професором Академії мистецтв. Вступити туди йому допоміг Шевченко.

(60–68) Картин Сошенко створив небагато, не всі вони дійшли до нас. Та ті, що експонуються, наводять на думку, що художник мав цілком самобутній талант, шукав свого шляху в мистецтві. Він знав, що міг би залишити по собі яскравіший слід, і тяжко карався, що «життя загублене». Останніми роками

ходив київськими вулицями, підгодовуючи бездомних тварин... Згадаймо, що картина, за яку Шевченко дістав срібну медаль, називалася «Хлопчик-жебрак, що дає собаці хліб». Сошенко ставав грізним, коли при ньому візник жорстоко поводився з конем, нещадно соромив кожного, хто «жив не за совістю». В усьому іншому був лагідний і безмежно добрий.

(69–71) Життя минуло в трудах і злиднях. Останні канікули вирішив подарувати собі – помандрувати рідними місцями, подивитися на біле каміння берегів Росі. Не доїхав – 30 серпня 1876 року помер у Корсуні.

(72–76) Сяйво білої ночі вихопило з безвісті цю тиху постать. Благородна душа, приречена на поразку немилосердністю життя? Ні, вічний переможець! Доказ тому – наша історія, неможлива без Кобзаря, доказ тому – сам факт, що світ, попри всі його страждання, відступи й помилки, веде свій поступ, прагнучи добра й справедливості.

За Н. Околітенко, журнал «Жінка»

29. Зустріч Сошенка з Шевченком у Літньому саду Петербурга є, на думку автора тексту,
А замовчуваним історичним фактом
Б художнім домислом Шевченка
В фактом біографії Шевченка
Г фактом зі спогадів Сошенка

Розвиток мовлення. Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми.
 Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. С. 45.

30. Цитата, винесена в заголовок тексту, належить
А Іванові Сошенку
Б Тарасові Шевченку
В Олександрові Кониському
Г Володимирові Орловському

Розвиток мовлення. Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму.
 Біляєв О. М., Симоненкова Л. М., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т. Українська мова: Підруч. для 10–11 кл. – К.: Освіта, 2004. С. 182–186.

31. Синонімом до фразеологізму «вийти в люди» (рядок 13) є
А вивести в люди

Фразеологія.
 Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – С. 234–241.

<p>Б винести на люди В вибитися в люди Г вийти на дорогу</p>	
<p>32. Директор гімназії, говорячи про Сошенка «ви... у Петербургах навчалися» (рядок 47), прагнув висловити йому</p> <p>А повагу Б подив В захват Г зневагу</p>	<p>Розвиток мовлення. Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму. Біляєв О. М., Симоненкова Л. М., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т. Українська мова: Підруч. для 10–11 кл. – К.: Освіта, 2004. С. 182–186.</p>
<p>33. За стильовими ознаками текст є</p> <p>А публіцистичним Б науковим В художнім Г розмовним</p>	<p>Стилістика. Стилї мовлення Біляєв О. М., Симоненкова Л. М., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т. Українська мова: Підруч. для 10–11 кл. – К.: Освіта, 2004. – С. 286–287.</p>
<p>34. Внутрішній аристократизм Сошенка ілюструють усі речення, окрім</p> <p>А «... (Шевченко) нахилився поцілувати руку, і Сошенко сказав, що жодна людина не повинна так принижуватися» (рядки 7–8).</p> <p>Б «Йому пощастило на добру душу: ровесник, панич із вигляду, насправді ж кріпак-кравець, не дав пропасти з голоду, допоміг улаштуватися в місті» (рядки 33–35).</p> <p>В «Коли б ви знали, яка втіха для серця і яке привілля, утікши від світу, жити для мистецтва» (рядки 54–55).</p> <p>Г «Сошенко ставав грізним, коли при ньому візник жорстоко поводився з конем, нещадно соромив кожного, хто «жив не за совістю» (рядки 66–67).</p>	<p>Розвиток мовлення. Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Глазова О. П., Кузнецов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. С. 45.</p>
<p>35. Засобом міжфразового зв'язку першого та другого речень тексту є</p>	<p>Розвиток мовлення. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Біляєв О. М., Симоненкова Л. М., Скуратівський Л. В., Шелехова Г. Т. Українська</p>

<p>А лексичний повтор Б займенник В синонім Г прислівник</p>	<p>мова: Підруч. для 10–11 кл. – К.: Освіта, 2004. – С. 188.</p>
<p>36. Слово, виділене в реченні «Іванові не давала «халтурити» та сама сила, що колись погнала його до столиці: даний Богом талант» (рядки 51–52), означає</p> <p>А додатково працювати Б весело проводити час В безоплатно працювати Г несумлінно працювати</p>	<p>Лексика. Лексичне значення слова. Глазова О. П., Кузнєцов Ю. В. Рідна мова: Підруч. для 5 кл. – К.: Педагогічна преса, 2005. – С. 202–209.</p>

**Відповіді на завдання тесту з української мови і літератури
зовнішнього незалежного оцінювання 2010 року. Основна сесія № 2**

**Умова завдання та правильна відповідь
Прочитайте текст і виконайте завдання 1–7.**

(1) Стояла тиха травнева ніч у буянні зела й кипінні садів. (2) Шаленіли в лузі солов'ї, кумкали жаби, кричали горлиці. (3) І носила в ту *не/ймовірну* весняну молоду ніч із срібної криниці срібним цеберцем срібну воду зозуля і (...) її по землі. (4) Вилила добрий ківш і на Андрія. (5) *Від/того* прокинувся, та побрів під розчахнуту липу. (6) На душі було срібно й високо. (7) Дослухався тихої й радісної музики небес, удивлявся в ту *не/звідану* глибіню. (8) *Від/нині* знав, що там живе вічна й свята таїна.

1. Замість пропуску в третьому реченні має бути слово

розхлюпувала

2. Синонімом до слова «добрий» у четвертому реченні є

повний

3. Окремо в тексті пишеться сполука слів

від/того

4. Прикметником є вжите в тексті слово

свята

5. Безособовим є речення

шосте

6. Складнопірядним є речення

восьме

7. Пунктуаційну помилку допущено в реченні

п'ятому

8. Прочитайте фрагмент тексту.

Було всього – і звад, і згод,
І перша слава (1)Ж/жовтих (2)В/вод,
І (3)К/курсуня звитяжний клич,
І (4)Б/берестечка чорна ніч,
І сонце Золотих (5)В/воріт –
Всього було за плином літ.
Малу літеру треба писати після цифри

9. Літеру **и** треба писати на місці обох пропусків у рядку

Пр..дніпровська залізниця, пр..вабливі ціни

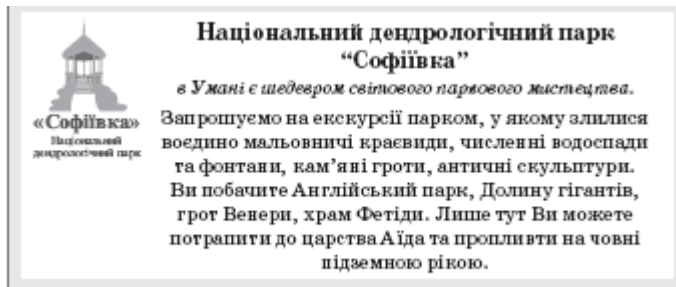
10. До одного роду належать обидва іменники рядка

Сімферополь, Сибір

11. Подовження приголосного відбувається у формі орудного відмінка іменника

подорож

12. Правил написання слів іншомовного походження дотримано в рекламному оголошенні

13. Граматичну помилку допущено в рядку

щонайсучасне трактування

14. Не можна замінити дієприслівниковий зворот підрядним обставинним у реченні

Євген Черниш сидів на траві оддалік, спершись підборіддям на руки.

15. Правильною є форма займенника в словосполученні

на тім березі ріки

16. Прочитайте речення.

*Коли переконуєт(1)ся, що все йде за його сценарієм, малює(2)кий жайвір починає
повіт(3)но, ніби на невидимій ниточ(4)ці, піднімається в т(5)мяну височину.*

М'який знак треба писати на місці всіх цифр, окрім

4

17. Форму наказового способу має дієслово в словосполученні

терміново подаймо звіт

18. Неправильно вжито прийменник у реченні

Школярі знову мають вимушені канікули із-за лютих морозів.

19. Однакова кількість звуків і букв у кожному слові рядка

щебетання, мільярд, хвилястий

20. Розділові знаки при передачі чужої мови правильно вжито в реченні

«Ще б ми стільки прочитали, як ти, – докинула Василина і пояснила подрузі: – Взимку цілі ночі просиджує над книжками».

21. Граматично правильна відповідь на запитання «Котра година?»

за п'ять одинадцята

22. Складнопідрядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення «Спадала безмісячна ніч...» обрати

так що все птаство затихло.

23. Звук [г] треба вимовляти в обох словах рядка

об..рунтувати, во..зальний

24. З'ясуйте синтаксичну роль виділених слів (цифра позначає наступне слово).

Мова (1)Гоголя – це своєрідний український (2)«говір» за мелодикою, синтаксисом, словником, тому важко рівнопотужно перекласти (3)Гоголя українською: втрачається (4)неповторний аромат українськості.

1 неузгоджене означення

2 іменна частина присудка

3 прямий додаток

4 узгоджене означення

25. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділового знака на місці крапок.

	Розділовий знак	Приклад
кома		Щасливиця ... я маю трохи неба і дві сосни в туманному вікні.
двокрапка		Я з тобою все життя поділю ... хліб і сіль і краплину щастя.
тире		Страшно впасти у кайдани, умирать в неволі, а ще гірше ... спати, спати і спати на волі.
знак оклику		О ні ... Являйся, зіронько, мені хоч в сні.

26. З'ясуйте вид поданих простих речень.

Вид речення	Приклад
означено-особове	Вечірнє сонце, дякую за день!
неозначено-особове	Задзвонили у Констанці рано в усі дзвони.
узагальнено-особове	Учи дітей не страшкою, а ласкою.
безособове	Із можливого в чудесне перекинуто мости.

27. Доберіть українські відповідники до іншомовних слів.

Іншомовне слово	Український відповідник
критерій	мірило
фіаско	провал
фактор	чинник
рецепт	припис

28. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Фрукти й овочі сьогодні містять (1)менше вітамінів і мінералів, (2)ніж містили (3)п'ятдесят (4)років тому.

1 прислівник

2 сполучник

3 числівник

4 іменник

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і виконайте завдання 29–36.

«Мій іскрений друже»

(Життєва доля Івана Сошенка)

(1–5) У примарному сьйві білої ночі юнак змальовує грецьку статую. До нього підходить студент Академії мистецтв... Що було далі – відомо кожному зі шкільних хрестоматій, де за джерело інформації – повість Тараса Шевченка «Художник». Опоетизована, як це й буває з художніми творами, версія справжнього життєвого факту.

(6–15) А насправді до майбутнього благодійника Шевченка привели земляки, і він нахилився поцілувати руку, і Сошенко сказав, що жодна людина не повинна так принижуватися. У свій 21 рік Шевченко навіть не здогадувався, що в ньому гряде геній – він дивився на світ із прірви зацькованості. Вдумуючись у цей епізод, сповна осягаєш справедливість слів одного з Кобзаревих біографів Олександра Кониського: «Не можна вгадати, що б сталося з генієм нашого народу, коли б він не спізнався із Сошенком. Чи поталанила б йому доля яким іншим робом вибитися з темного льоху неволі та вийти в люди, чи може б, під

густою корою Ширяєвських красок зав'яли б і засохли ті величезні дари духовні, якими природа наділила Тараса».

(16–19) Сошенко не лише організував викуп обдарованого юнака – він дав поштовх туго стиснутій пружині потенційних можливостей, що зробили Тараса Шевченка не простим художником і поетом, а силою, яка об'єднала український народ, не давши йому піти в небуття.

(20–27) З прірви приниженості не можна вихопитися без того, щоб не запаморочилася

голова. Після викупу з кріпацтва Тарас зовсім змінився. Він часто їздив на вечори, витрачав чимало грошей на гарне вбрання – на деякий час у нього вселився «світський біс». Немає Пророка без Предтечі, який готує йому путі насамперед до самого себе, своєї місії. Чи здолав би Шевченко спокусу стати модною цяцькою аристократичних салонів, коли б не мав поряд людини, котра йому казала: «Тарасе, схаменися! Чого ти діла не робиш? Чого тебе нечистая носить по тих гостях?»

(28–35) Як же склалася доля того, до кого поет звертався в листах «Мій іскрений друже»? Народився Сошенко в Богуславі, навчався в дяка, потім у майстра-самоука. Платити за уроки не було чим, тому Іван відробляв їх як міг. За розпис монастирського іконостаса дістав стільки грошей, що навіть трохи землі вдалося прикупити... Але в холерну зиму 1832 року без копійки в кишені (зібрані гроші віддав за викуп паспорта) Сошенко з обозами подався до Петербурга. Йому пощастило на добру душу: ровесник, панич із вигляду, насправді ж кріпак-кравець, не дав пропасти з голоду, допоміг улаштуватися в місті.

(36–42) Петербурзький період життя був найщасливішим. Бо коли через загострення сухот мусив повернутися до Батьківщини, доля ніби заповзялася покарати вдатного колись богомаза за прагнення до високого мистецтва. Яюсь, діставши замовлення на ікону, довго працював над нею, передаючи тонку гру світла, а єпископ віддав те переробити місцевому невігласові. Тяжко переживши образу, художник пообіцяв собі бідувати, але не догоджати смакам церковників, які й чути не хотіли про рафаелівських мадонн.

(43–49) 1846 року Іван Максимович став учителем малювання Немирівської гімназії. Однак патологічно жорстокий і цинічний директор заходився цькувати вчителя. Дістанеться, бува, Сошенко після уроків рідної домівки, аж тут посильний кличе його до начальства. І – тупцяй осінньою сльотою, бухикаючи від задавненої хвороби, щоб почути: – Ви, Іване Максимовичу, художник, у Петербургах навчалися, то вмiєте добре стругати олівці. Приготуйте мені два... га-га!

(50–56) Сошенків колега, базграючи ікони, стільки грошей наскладав, що власну майстерню відкрив. А Іванові не давала «халтурити» та сама сила, що колись погнала його до столиці: даний Богом талант. Хоч уже й розумів, що через злидні не реалізує себе: «Одна надія – на труд, а де взяти роботи? Думка, що буде попереду, жахає мене, і руки опускаються... Коли б ви знали, яка втіха для серця і яке привілля, утікши від світу, жити для мистецтва». Але таке було для нього недосяжним.

(57–59) 1861 року по «естафеті добра» до Петербурга було відправлено найталановитішого Сошенкового учня – Володимира Орловського, який згодом став професором Академії мистецтв. Вступити туди йому допоміг Шевченко.

(60–68) Картин Сошенко створив небагато, не всі вони дійшли до нас. Та ті, що експонуються, наводять на думку, що художник мав цілком самобутній талант, шукав свого шляху в мистецтві. Він знав, що міг би залишити по собі яскравіший слід, і тяжко карався, що «життя загублене». Останніми роками ходив київськими вулицями, підгодовуючи бездомних тварин... Згадаймо, що картина, за яку Шевченко дістав срібну медаль, називалася «Хлопчик-жебрак, що дає собаці хліб».

Сошенко ставав грізним, коли при ньому візник жорстоко поводився з конем, нещадно соромив кожного, хто «жив не за совістю». В усьому іншому був лагідний і безмежно добрий.

(69–71) Життя минуло в трудах і злиднях. Останні канікули вирішив подарувати собі – помандрувати рідними місцями, подивитися на біле каміння берегів Росії. Не доїхав – 30 серпня 1876 року помер у Корсуні.

(72–76) Сяйво білої ночі вихопило з безвісті цю тиху постать. Благородна душа, приречена на поразку немилосердністю життя? Ні, вічний переможець! Доказ тому – наша історія, неможлива без Кобзаря, доказ тому – сам факт, що світ, попри всі його страждання, відступи й помилки, веде свій поступ, прагнучи добра й справедливості.

За Н. Околітенко, журнал «Жінка»

29. Зустріч Сошенка з Шевченком у Літньому саду Петербурга є, на думку автора тексту,

художнім домислом Шевченка

30. Цитата, винесена в заголовок тексту, належить

Тарасові Шевченку

31. Синонімом до фразеологізму «вийти в люди» (рядок 13) є

вибитися в люди

32. Директор гімназії, говорячи про Сошенка «ви... у Петербургах навчалися» (рядок 47), прагнув висловити йому

зневагу

33. За стильовими ознаками текст є

публіцистичним

34. Внутрішній аристократизм Сошенка ілюструють усі речення, окрім

«Йому пощастило на добру душу: ровесник, панич із вигляду, насправді ж кріпак-кравець, не дав пропасти з голоду, допоміг улаштуватися в місті» (рядки 33–35).

35. Засобом міжфразового зв'язку першого та другого речень тексту є

займенник

36. Слово, виділене в реченні «Іванові не давала *«халтурити»* та сама сила, що колись погнала його до столиці: даний Богом талант» (рядки 51–52), означає

несумлінно працювати

37. Заклик

*Годі тобі, пане-брате,
Гринджоли малювати,
Бери шаблю гостру, довгу.
Та йди воювати!*

містить

історична пісня

38. У рядках

*Всякому місту – звичай і права,
Всяка тримає свій ум голова;
Всякому серцю – любов і тепло,
Всякеє горло свій смак віднайшло*

вжито

анафору

39. *«Золото – не дівка!.. Красива, розумна, моторна і до всякого діла дотепна, – яке у неї добре серце, як вона поважає матір свою; шанує всіх старших себе; яка трудяща, яка рукодільниця»*, – так схарактеризовано героїню твору

«Наталка Полтавка»

40. *«Запорожжя споконвіку було серцем українським, на Запорожжі воля ніколи не вмирала, давні звичаї ніколи не забувались»*, – пише автор твору

«Чорна рада»

41. Закликом до українців
*Обніміться ж, брати мої.
Молю вас, благаю!
закінчується твір*

«І мертвим, і живим...»

42. Провідним мотивом твору *«І все-таки до тебе думка лине...»* є

любов до рідного краю

43. Переконання в тому, що
*Сила родиться й завзяття
Не ридать, а добувати,
Хоч синам, як не собі,
Кращу долю в боротьбі
висловлене у творі*

Івана Франка

44. *«Будущина в руках нового покоління, і чим більше вийде з школи людей з чесним і правдивим поглядом на свої обов'язки перед громадою, тим скоріше виросте серед людей найбільша сума справедливості!»*, – заявляє персонаж комедії *«Хазяїн»*

Калинович

45. Українській письменниці та громадському діячеві Наталі Кобринській присвячено твір

Ольги Кобилянської

46. Головним героєм твору *«Камінний хрест»* є

Іван Дідух

47. У рядках

*Він народився під такою зіркою,
що щось в душі двоїлося йому.
Від того кидався берега до того.
Любив достаток і любив пісні
схарактеризовано героя твору*

Ліни Костенко

48. Рядки

*Мене водило в безвісті життя,
Та я вертався на свої пороги
належать*

Дмитрові Павличку

49. Літературне угруповання ВАПЛІТЕ очолював

Микола Хвильовий

50. На тлі Громадянської війни 1917 – 1921 років розгортаються події твору

«Вершники»

51. Лаврін Запорожець є персонажем твору

«Україна в огні»

52. Риторичне запитання «Ви знаєте, як липа шелестить?» поставив

Павло Тичина

53. Письменник Павло Губенко відомий читачеві під псевдонімом

Остап Вишня

54. Автором «Балади про соняшник» є

Іван Драч

55. З-поміж перелічених творів сонетом є

«Шевченко»

56. Життєвий принцип «ліше вмерти біжучи, ніж жити гниючи» сповідує персонаж твору Івана Багряного

Григорій Многогрішний

57.

«Сто років, як сконала Січ» - Василь Стус

«Я (Романтика)» - Микола Хвильовий

«Вершники» - Юрій Яновський

«Любіть Україну» - Володимир Сосюра

58.

українізація 1920-х років – дядько Тарас

голодомор 1932–1933 років – Андрійко Катранник

розповідь про щире і вірне кохання – Марфа Яркова

вимушена еміграція українських селян – Іван Дідух

59.

комедія – Мокій Мазайло

повість – Палагна

роман – Григорій Многогрішний

поема – Дідона

60.

Отроходін – «Жовтий князь»

Григорій Бобренко – «Маруся Чурай»

доктор Тагабат - «Я (Романтика)»

Христя Хуторна - «Україна в огні»